RISØR KOMMUNE

SÆRUTSKRIFT

Arkivsak-dok. 26/3787-2
Saksbehandler Malin K Paust

Høringssvar: Forskrift om inntak til videregående opplæring i Agder fylkeskommune

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Utvalg for livsløp og kultur	14.10.2026	26/24

Utvalg for livsløp og kultur har behandlet saken i møte 14.10.2026 sak 26/24

Votering
Kommunedirektørens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Utvalg for livsløp og kulturs vedtak
Risør kommune spiller inn høringssvar innen fristen 25. oktober som det framgår av Kommunedirektørens konklusjon.

Høringssvar: Forskrift om inntak til videregående opplæring i Agder fylkeskommune

Kommunedirektørens forslag til vedtak

Risør kommune spiller inn høringssvar innen fristen 25. oktober som det framgår av Kommunedirektørens konklusjon.

Vedlegg

Sammendrag

Agder fylkeskommune har gitt anledning til å komme med forslag til ny inntaksforskrift til videregående opplæring. Kommunedirektørens forslag til høringssvar er at tilbudsstrukturen som ble vedtatt i 2025 må få tid til å stabilisere seg før det fattes nye beslutninger som kan få negative konsekvenser for Agders mål om desentralisert skolestruktur med fullverdige tilbud. Å gå videre med én felles inntaksregion for hele Østre Agder virker ikke hensiktsmessig og en grundigere evaluering av forsøket med én inntaksregion etterspørres.

Bakgrunn

Agder fylkeskommune har lagt Forskrift om inntak til videregående opplæring i Agder fylkeskommune på høring, med frist 25. oktober 2026. Agder fylkeskommune skriver på sin hjemmeside, der også høringsnotat finnes, Høring: Forskrift om inntak til videregående opplæring i Agder fylkeskommune - Agder fylkeskommune:

> *Hvordan skal skoleplassene i Agder fordeles? Nå kan du si din mening om forslaget til ny inntaksforskrift for videregående opplæring. Agder fylkeskommune har laget et forslag til nye regler for inntak til videregående skole. Reglene handler om alt fra hvem som har forrang til Vg1, til hva som gjelder ved flytting, utveksling, opprykk og sene søknader. Vi ønsker å høre hva du mener før politikerne bestemmer de nye reglene. Høringen er åpen for alle - enten du er nåværende eller kommende elev, foresatt eller høringsinstans. Målet er å fange opp både fordeler, ulemper og utilsiktede virkninger slik at vi eventuelt kan justere forslaget og gi politikerne et best mulig beslutningsgrunnlag.*

Saksopplysninger

Det gis anledning til å gi innspill til alle bestemmelsene i forskriften, samt generelle innspill for områder som ikke dekkes av forslaget. Kommunedirektørens forslag til høringssvar gjelder bestemmelsen for inntaksområder (§3). Det foreslås også et generelt innspill.

§ 3. Inntaksområder og geografisk forrang (Vg1)
Forslag til ny ordlyd i høringsnotatet:

> *I Agder er inntak til videregående skoler karakterbasert. Agder fylkeskommune er delt inn i geografiske inntaksområder. Formålet med inndelingen er å styrke søkernes mulighet til å få plass på en skole i nærheten av hjemmet, redusere reisevei og sikre skolene et forutsigbart elevtall.*

Ved inntak til Vg1 har søkere geografisk forrang til skolene i det inntaksområdet de er folkeregistrert i, men det kan søkes i hele Agder.

Det fremgår av høringsnotatet side 5:

Vi gjør oppmerksom på at inntaksområdene i forslaget bygger videre på endringer som ikke er vedtatt. Dette gjelder elever fra Bykle og Valle kommuner samt deling av inntaksområde for Østre Agder. Dette vedtas i Hovedutvalget for utdanning og folkehelse 16. september.

Fylkeskommunens saksframlegg, mottatte høringssvar og vedtak finnes her: eInnsyn - Høring - endring i inntaksmatrisen knyttet til lokal inntaks- og formidlingsforskrift – Hovedutvalg for utdanning og folkehelse (16.09.2026) – Politisk sak.
Fylkeskommunedirektøren innstilte på todelt inntaksområde for Østre Agder, og innstillingen ble enstemmig vedtatt i både Ungdommens fylkesutvalg (Sak 21/26) og i Yrkesopplæringsnemnda (Sak 11/26) den 08.09.
Forskriftsendringene i §3 i høringsnotatet bygger også på at inntaksområde for Østre Agder deles i to. Utdrag fra saksframlegget:

Fylkeskommunedirektøren foreslår justeringer i nærskolematrisen for å sikre en mer forutsigbar elevfordeling og styrke distriktskolenes bærekraft. Høringsrunden viser et skille mellom ønsket om individuell valgfrihet og behovet for en forutsigbar skolestruktur som styrker distriktet. Mens berørte kommuner uttrykker bekymring for begrensninger i elevenes valgmuligheter, understreker videregående skoler, fagforeninger og ungdomsråd betydningen av å sikre robuste lokale fagmiljøer og støtter formålet med nærskolematrisen:

- *Styrke elevenes mulighet til å få plass på en skole i nærheten og redusere reisevei*
- *Sikre skolene et forutsigbart og stabilt elevtallsgrunnlag*

Saksopplysninger

Følgende vedtak ble fattet i hovedutvalget for utdanning og folkehelse 26.11.2025.
[…] Punkt 5: Ordningen med utvidet inntaksregion i Østre Agder og maksimal reisevei på 50 minutter internt i regionen opprettholdes, men evalueres og sendes på høring høsten 2026.
[…] Dagens felles inntaksregion i Østre Agder ble etablert i 2024. Erfaringene viser en skjev elevstrøm der 19% av årskullet fra øst søker seg til Arendal, mens kun 2% går motsatt vei. Dette medvirker til en kapasitetsutfordring i Arendal og ledige plasser på Østre Agder videregående skole.
Endringene som nå foreslås, berører i antall ikke en stor andel av den totale elevmassen i Agder. Det er imidlertid et poeng at eksempelvis 10 elever kan utgjøre en forskjell for om en hel klasse, en linje eller spesifikke programfag kan opprettholdes lokalt.

Vurderinger

Høringssvarene gir overveiende støtte til forslaget.
I Østre Agder fører dagens modell til en skjev elevstrøm mot Arendal. Arendal og Risør kommune, sammen med Østre Agder videregående skole og Sam Eyde videregående skole, støtter en todeling for å sikre bedre kapasitetsutnyttelse og forutsigbarhet.
Avviklingen av 50-minuttsregelen er en naturlig konsekvens av dette, da regelen har vist seg administrativt krevende og uforutsigbar for enkeltelever.
Motsatt er det motstand fra Tvedestrand, Vegårshei og Åmli kommuner, som frykter at sine elever mister valgmulighet.

Regionplan Agder 2030
Forslaget er forankret i planens premiss om at ta hele Agder i bruk.
Miljømessig bærekraft: Formålet med nærskolematrisen er å styrke elevenes mulighet til å få plass på en skole i nærheten og redusere reisevei.
Økonomisk bærekraft: Ved å beholde elevene i egen region legges det til rette for å utnytte potensialet i egen befolkning og for et tettere samspill mellom skole og lokalt næringsliv, noe som er avgjørende for regionens fremtidige verdiskaping.
Sosial bærekraft: Regionplanen vektlegger at barn og unge skal ha like muligheter til å leve gode liv. Ved å sikre robuste lokale skolemiljøer i distriktene, motvirker man en utvikling der bosted avgrenser ungdommens sosiale og faglige utgangspunkt.
Økonomiske konsekvenser
For distriktskolene betyr hver elev økte ressurser som direkte kan brukes til å styrke det faglige tilbudet.
Konklusjon
Fylkeskommunedirektøren vurderer at de foreslåtte endringene i nærskolematrisen forbedrer likebehandling av alle elever i Agder. Ved å harmonisere inntaksreglene fjernes særordning og styrker formålet med nærskolematrisen. Endringene er et grep for å styrke robuste og gode skolemiljøer i hele fylket.
[…] I østre delen av Agder vil en mer balansert elevfordeling bidra til å sikre at man kan opprettholde et desentralisert utdanningstilbud nær elevenes hjemsted, samtidig som man reduserer behovet for unødvendig lang reisevei.

I Hovedutvalget for utdanning og folkehelse den 16.09.26 falt Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak med 5 mot 6 stemmer, etter leders dobbeltstemme.

Ordlyd i merknader til §3 Inntaksområder og geografisk forrang (Vg1)
I forslag til ny ordlyd når det gjelder elever fra Åmli og Vegårshei (merknad 8) og elever fra Eydehavn og Staubø (§3, merknad 9) brukes formuleringen «gis forrang», mens det i øvrige merknader står «får også forrang».
Som eksempel forstås hovedregel og merknader for Lindesnes som at elever bosatt i områdene nevnt i merknad får geografisk forrang til *både* Mandal vgs *og* skolene i Indre Agder, altså en *utvidet* valgfrihet:

Inntaksområde Lindesnes Kommuner: Lindesnes (5) Skole: • Mandal videregående skole (6)
(5): Søkere fra 4534 og 4535 Marnardal, 4532 Øyslebø og 4536 Bjelland får også forrang i inntaksområde Indre Agder.
(6): Søkere fra 4525 Konsmo, 4529 Byremo og 4528 Kollungtveit får også forrang på Mandal videregående skole og skolene i inntaksområde Indre Agder.

Elever bosatt i Åmli og Vegårshei (merknad 9) ser ut til å ikke få geografisk forrang på studietilbud ved studiested Risør, *kun* i Arendal. Tilsvarende får elever bosatt i Eydehavn og Staubø *kun* forrang til Østre Agder vgs:

Inntaksområde Østre Agder Kommuner: Risør, Gjerstad, Tvedestrand, Vegårshei (8) og Åmli (8) Skole: • Østre Agder videregående skole (9) Inntaksområde Arendal og Froland: Kommuner: Arendal (9) og Froland Skoler: • Arendal videregående skole (8) • Sam Eyde videregående skole (8)
(8): Elever fra Åmli og Vegårdshei gis forrang til Sam Eyde videregående skole og Arendal videregående skole for utdanningsprogrammer som kun tilbys ved studiested Risør.
(9): Elever fra 4810 Eydehavn og 4920 Staubø gis forrang til utdanningstilbud som tilbys ved Østre Agder videregående skole.

Forskjellen begrunnes ikke.

Evaluering av ordningen så langt
Det fremgår ikke av Agder fylkeskommunes saksframlegg om omtalte evaluering er mer omfattende enn henvisningen til elevstrøm: *Erfaringene viser en skjev elevstrøm der 19% av årskullet fra øst søker seg til Arendal, mens kun 2% går motsatt vei. Dette medvirker til en kapasitetsutfordring i Arendal og ledige plasser på Østre Agder videregående skole.*
I Arendal kommunes høringssvar er dette noe utdypet: *For skoleåret 2026/2027 viser søkertallene at kun 12 elever fra Arendal og Froland søker seg til Østre Agder videregående skole, noe som tilsvarer rundt 2 % av årskullet. I motsatt retning søker 46 elever fra Gjerstad, Vegårdshei, Åmli, Risør og Tvedestrand til Arendal eller Sam Eyde videregående skoler, som utgjør 19 % av årskullet i disse kommunene. Over halvparten av disse søkerne velger utdanningsprogram som også tilbys ved Østre Agder videregående skole, og flere av dem kunne sannsynligvis ha gått der dersom nærskolematrisen hadde vært organisert som tidligere.*

Skole- og tilbudsstrukturen som ble vedtatt i november 2025 innebar at Risør og Tvedestrand videregående skoler ble slått sammen til Østre Agder videregående skole og det ble en fordeling av tilbud og ansatte mellom Risør og Tvedestrand studiesteder. Risør kommune svarte i høringen av tilbudsstrukturen at en slik omfattende endring må få tid til å stabilisere seg før det fattes nye beslutninger med utgangspunkt i søkertall. Dette både av hensyn til bygningsmessige tilpasninger, ansatte ved skolene, organisasjon og ledelse, men ikke minst hva elevene opplever som kjent, forutsigbart og attraktivt å søke på.

Vurderinger

Til bestemmelse § 3. Inntaksområder og geografisk forrang (Vg1)
Risør kommune merker seg at vedtak i Hovedutvalg for utdanning og folkehelse av 16.09 avviker både fra fylkeskommunedirektørens innstilling og hovedvekten av høringsuttalelsene, inkludert Risør kommunes uttalelse.
Ordlyd for Åmli og Vegårshei (merknad 8) og Eydehavn og Staubø (merknad 9) skiller seg fra øvrige tilsvarende bestemmelser uten at forskjellen begrunnes i høringsnotatet. Kommunedirektørens vurdering er beskrevet nærmere i Konklusjon, forslag til høringsuttalelse.

Generelt innspill for områder som ikke dekkes av forslaget
Punkt 5: Ordningen med utvidet inntaksregion i Østre Agder og maksimal reisevei på 50 minutter internt i regionen opprettholdes, men evalueres og sendes på høring høsten 2026.
Det framgår ikke om det er gjort en mer omfattende evaluering enn det som står om elevstrøm i fylkeskommunedirektørens saksframlegg. Risør kommune bør etterlyse en mer grundig evaluering, hvor erfaringene med dagens ordning vurderes opp mot forskriftens formål, *å sikre en rettferdig og forutsigbar søknadsbehandling. Forskriften skal bidra til et bærekraftig utdanningstilbud som fremmer fullføring og samfunnsdeltakelse for ungdom i Agder*. Også dette er utdypet i Konklusjon.

Folkehelse og levekår
Gjennomføring av videregående opplæring kvalifiserer for jobber og videre utdanning, og gir dermed bedre muligheter for at unge skal lykkes på arbeidsmarkedet og for aktiv deltakelse i samfunnet. Samfunnskostnadene ved at en 19-åring står utenfor arbeidslivet frem til fylte 62 år utgjør 15,9 millioner kroner. (Kilde: https://www.fhi.no/op/oppvekstprofiler/hent-oppvekstprofil/ 2021) Det var en markant nedgang i andel ungdommer i Risør som

gjennomførte videregående opplæring i 2023 og ytterligere nedgang i 2024. Det er også en nedgang i flere av våre nabokommuner. Det er et viktig folkehelsetiltak å sikre et mest mulig forutsigbart og tilgjengelig utdanningstilbud. Tilbud med tidkrevende reise vil også kunne redusere mulighetene for å delta i fritidstilbud.

Kommuneplan
Alle opplever tilhørighet og gode relasjoner som fremmer trivsel er ett av tre mål innen område oppvekst. De mest relevante strategiene når det gjelder et fortsatt desentralisert videregående skoletilbud, med tilgang til tilbud i rimelig nærhet er at vi for å nå målet

- *Skaper trygge og gode miljø i inkluderende fellesskap*
- *Sikrer overgangene i hele utdanningsløpet, fra barnehage til videregående skole*
- *Ser fritiden som en viktig arena for trivsel og mestring*

Alternative vedtak

Risør kommune leverer ikke høringsuttalelse.

Konklusjon

Risør kommune sender følgende høringssvar innen fristen 25. oktober:

Til bestemmelse § 3. Inntaksområder og geografisk forrang (Vg1)
Risør kommune merker seg at vedtak i Hovedutvalg for utdanning og folkehelse av 16.09 avviker både fra fylkeskommunedirektørens innstilling og hovedvekten av høringsuttalelsene. Også de tre kommunene (Tvedestrand, Åmli og Vegårshei) som svarte nei til forslag om å dele inn i to inntaksregioner uttrykte uro for at én region kan føre til A- og B-skoler, og at skolene i Arendal vil overbelastes, mens Østre Agder vgs ikke får fylt opp kapasiteten. Fylkeskommunedirektøren konkluderer sin innstilling om to inntaksregioner: *I østre delen av Agder vil en mer balansert elevfordeling bidra til å sikre at man kan opprettholde et desentralisert utdanningstilbud nær elevenes hjemsted, samtidig som man reduserer behovet for unødvendig lang reisevei.* Dersom Hovedutvalgets vedtak blir stående, frykter Risør kommune at elevstrømmen i økende grad vil konsentreres mot de største skolene i Arendal. Dette kan på sikt svekke grunnlaget for et desentralisert opplæringstilbud i østregionen og gi færre ungdommer mulighet til å gjennomføre videregående opplæring nær sitt hjemsted. En slik utvikling vil være i strid med forskriftens formål og bærekraftsmålene i Regionplan Agder, gjengitt i fylkeskommunedirektørens saksframlegg.

I forslag til ordlyd for Åmli og Vegårshei (merknad 8) og Eydehavn og Staubø (merknad 9) brukes formuleringen «gis forrang», mens det i de 7 øvrige merknadene står «får også forrang». Forskjellen er ikke nærmere begrunnet i høringsnotatet. Dersom inntaksregionene videreføres slik de framgår av vedtaket 16.09, får dette trolig begrenset praktisk betydning. Dersom fylkeskommunen på et senere tidspunkt velger en annen inndeling, ber Risør kommune om at ordlyden vurderes på nytt, og at eventuell forskjell i rettsvirkning tydeliggjøres i forskriften.

Generelt innspill for områder som ikke dekkes av forslaget
Fylkeskommunedirektøren viser i sitt saksframlegg til vedtak av 26.11.2025, punkt 5: *Ordningen med utvidet inntaksregion i Østre Agder og maksimal reisevei på 50 minutter internt i regionen opprettholdes, men evalueres og sendes på høring høsten 2026.*
Det var mye negativ og konfliktskapende debatt i prosessen før og etter vedtak om tilbudsstruktur november 2025, bare tre måneder før frist for søknad for videregående

opplæring. Dersom det er riktig at det er gjort en evaluering som kun ser på generell elevstrøm etter omleggingen som nevnt i saksframlegget, virker det som et tynt grunnlag for nye vurderinger. Skal tallene fra siste års førstevalg benyttes, bør de brytes ned slik at de viser hvor mange av de 12 elevene som søkte seg til Østre Agder som er fra Eydehavn og Staubø (§3, merknad 9), fordeling av de 46 elevene på kommunene Gjerstad, Vegårdshei, Åmli, Risør og Tvedestrand (relevant ifht merknad 8). Evalueringen bør også omfatte disse elevenes begrunnelser for skole- og linjevalg, om de har kortere reisevei enn 50 minutter til denne skolen og hvorvidt elevene fortsatt går på den skolen de søkte som førstevalg.
Risør kommune ber om at erfaringene med dagens ordning med utvidet inntaksregion og maksimal reisevei på 50 minutter internt i regionen vurderes opp mot forskriftens formål om fullføring av videregående opplæring. Kommunen mener det er viktig å undersøke hva som påvirker elevenes trivsel, gjennomføring og tilknytning til videregående opplæring, som reisebelastning, skolebytter og tilgang til opplæringstilbud nær hjemstedet. Om mulig, bør også årsaker til frafall fra videregående skole og innsats fra fylkets oppfølgingstjeneste (OT) i kommuner med høyt frafall undersøkes nærmere.